

ИСТОРИЈА

Појаве и процеси који су променили свет

Историјска појава – настаје услед неког догађаја (открића) и саставни је део процеса, али није везана за временско трајање.

Пример појаве је **писменост**. Предуслов за настанак писмености је било стварање писма и његова шира употреба. У средњем веку писменост у Србији се шири после добијања црквене независности, када је Сава Немањић организовао описмењавање српских свештеника у више манастира. У средњем веку су људи учили да читају и пишу у манастирима.

Робовласништво је појава. Постоји више хиљада година, од времена најстаријих цивилизација на свету. После открића Америке и уништавања домородачког становништва долази до пресељавања афричког становништва у Северну Америку током 17. и 18. века – у положају су робова на плантажама памука и индига.

Пример појаве из скорије прошлости и савременог доба: **незапосленост**. Услед промена у привреди или услед економске кризе долази до затварања фабрика и губитка радних места.

Процес – се састоји од низа догађаја и појава и има дуже трајање. Не може се везати за један датум или само једну личност.

Пример христијанизације, односно **примања хришћанства** је процес. Примање хришћанства, мењање животних навика и обичаја веровања је трајало дуго, понекад чак и вековима. У средњем веку Срби су први пут покрштени у 9. веку, али се тај процес завршио тек делатношћу Саве Немањића почетком 13. века, пошто је он постао архиепископ и успоставио низ нових црквених седишта у српској држави. Процес христијанизације је трајао неколико векова.

Колонизација је процес. После открића Америке, европске државе, Шпанија, Енглеска, Француска, Низоземска, Португалија покренуле су освајање новооткривених територија где су оснивали своје градове и насељавали своје становништво. Тако су настале колоније. Колонизација је трајала деценијама и вековима. У процесу колонизације биле су присутне различите појаве, а једна од њих је била и робовласништво.

Колонијализам је систем и тежња већих држава да покоре често удаљене и неразвијене области или државе како би од њих начиниле своје колоније и из њих извучиле економску корист.

Процес различитих промена у савременом државном, економском и друштвеном животу Србије после 5. октобра траје и данас. Тај процес се назива **транзиција**.

- **револуција** – суштинска промена у друштву и привреди која се најчешће одиграва насилним путем. Револуција може да доведе до промене државног уређења, нпр. од краљевине ка републици
- **миграције / сеобе** – појединачно или масовно пресељавање становништва са једне територије на другу из различитих разлога: услед немаштине и глади, болести, рата, потраге за послом и сл.

Питања за самоевалуацију полазника

1. Повежите историјске периоде са одговарајућим прекретницама:

ИСТОРИЈСКИ ПЕРИОД	ПРЕКРЕТНИЦА
1. Стари век	----- Настанак српске државе
2. Средњи век	----- Укидање ропства у САД
3. Нови век	----- Ослобађање од колонијализма
4. Савремено доба	----- Настанак хришћанства

2. Који процес започет у 18. веку представља прекретницу у историји развоја науке и производње?

- 1) покрштавање
- 2) индустријска револуција
- 3) ослобађање од османске власти
- 4) атентат на Цезара

3. Који су главни разлози сеоба?-----

